

گردشگری اساس تحقیقات بسیاری از محققان را تشکیل می‌دهد که به نظر آنان هر رابطه‌ای که بین طرفین شکل می‌گیرد، لزوماً اثرات مثبتی را در پی نخواهد داشت. به عبارت دیگر به نظر این محققین هر نوع رابطه‌ای که بین این افراد شکل می‌گیرد لزوماً زمینه را برای توسعه و گسترش گردشگری مهیا نکرده و یا حتی در تبادل فرهنگی بین آنان نیز نقش مثبتی را ایفا نمی‌کند. به‌عنوان مثال طی تحقیقاتی که براساس نتایج سفرهای گردشگری دانشجویان امریکایی در جمهوری شوروی سابق انجام شد هیچ تغییری در دیدگاه این دانشجویان به مردمان بومی آن مناطق دیده نشده است. همچنین طی تحقیقات دیگری که براساس سفرهای گردشگری امریکایی‌ها در کشور یونان انجام شده بود مشخص گردید که بعد از این سفرها دیدگاه امریکایی‌ها به مردم یونان بدتر و دقیقاً برعکس، دیدگاه یونانی به آنها بهتر شد.

از مهم‌ترین اثرات منفی روابط متقابل می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- افزایش دیدگاه منفی نسبت به یکدیگر

- افزایش مواردی چون شک و شبهه و حتی کدورت و خصومت

- افزایش فاصله‌ها و به تبع آن احساس عدم تجانس و تشابه حتی به کمترین مقدار ممکن

- افزایش تقابل ارزش‌ها و ضد ارزش‌ها

- افزایش زحمات و سختی‌های حفظ دوستی‌ها

- افزایش احساس تضادها و به تبع آن خود برتری‌بینی‌ها

- افزایش مشکلات ارتباطی

- افزایش احتمال "شوک فرهنگی"

- افزایش نارضایتی از تماس و برخورد متقابل

با افزایش میزان توسعه و گسترش گردشگری در یک منطقه گردشگری به میزانی که منطقه از این نظر در حال اشباع باشد، شروع دیدگاه منفی مردمان بومی این مناطق به گردشگری و به تبع آن آغاز بد رفتاری‌های آنان به گردشگران را نیز در پی دارد. این بد رفتاری‌ها هم اغلب با تقلب در تعاملات تجاری، سرقت، مشاجره و حتی درگیری فیزیکی و ... شروع گشته و با گذشت زمان کار به جاهای باریک‌تر کشیده می‌شود.

- حضور گردشگران خارجی از میزان ظرفیت و گنجایش کشور ما بیشتر است. ۴۶٪

- ساختار معماری و شهرسازی کشور ما در حال تخریب است. ۴۵٪

- ساختار خانواده‌های کشور ما در حال تخریب است. ۴۴٪

- طبیعت کشور ما در حال تخریب است. ۴۳٪

- افراد بسیار کمی از گردشگری بهره مالی و معنوی می‌برند. ۲۶٪

اغلب محققینی که در زمینه روابط متقابل گردشگران و مردمان بومی مناطق گردشگری مطالعه و پژوهش می‌نمایند، خاطرنشان می‌نمایند که هرچه این روابط از کیفیت بالایی برخوردار باشد، دیدگاه مردمان بومی مناطق گردشگری هم به پدیده گردشگری مثبت‌تر خواهد بود.

نتیجه‌گیری

باتوجه به مقاله حاضر بررسی تحقیقات انجام شده در رابطه با اثرات مثبت و منفی گردشگری، برخی از اثرات مثبت روابط متقابل را می‌توان به صورت زیر ذکر نمود:

- بهبود دیدگاه طرفین به هم

- مبادله فرهنگی و به تبع آن افزایش آگاهی و شناخت از هم

- کاهش پیش‌داوری‌ها و اندیشه‌های کلیشه‌ای نسبت به هم

- افزایش روابط دوستانه

- افزایش توجه و تمایل به فرهنگ یکدیگر و حتی بزرگداشت آن برای هم

- افزایش اعتماد به نفس طرفین خصوصاً مردمان بومی مناطق گردشگری

- کاهش فشارهای عصبی و روانی در نتیجه برقراری روابط حسنه با هم

همان‌طور که قبلاً هم بیان کردیم؛ روابط متقابل گردشگران و مردمان بومی مناطق

دکتر علی دنیادیده
قسمت پایانی

عوامل موثر بر روابط متقابل گردشگران و مردمان بومی مناطق گردشگری و بررسی ابعاد آن

طبق نتایج حاصل از تحقیقات به‌عمل آمده توسط محققین در مناطقی که در آنها صنعت گردشگری از توسعه و گسترش متوسطی برخوردار است، مردم بومی بیش از مناطقی که در آنها این صنعت توسعه‌ای بیش از حد متوسط را دارا می‌باشد راضی بوده و به این صنعت روی خوش نشان می‌دهند. به عبارت دیگر مردمان بومی مناطق گردشگری با توسعه و گسترش گردشگری تا حد متوسط آن همراه بوده و با توسعه‌ای بیش از این مقدار مقابله می‌نمایند.

بسیاری از تحقیقات براساس اثرات اقتصادی گردشگری بر روابط متقابل گردشگران و مردمان بومی مناطق گردشگری تأثیر و میزان کسب سود بر کیفیت این روابط تنظیم گشته و عملی شده‌اند. طبق تحقیقات انجام شده در کشور سوئیس، ۷۵ درصد مردم عنوان نموده‌اند که اهداف آنان از برقراری رابطه با گردشگران، دوستانه و اخلاقی و یا حداقل غیرمادی بوده است. در حالی که محققین با اتمام تحقیقات خود در این کشور به این نتیجه رسیدند که علی‌رغم این اظهارات هنوز هم دلیل اصلی تمایل به این روابط "کسب سود" می‌باشد. همچنین طی یکی از پرسش‌های مطرح شده در این تحقیقات از مردم پرسیده شد که طی ۲۰ سال گذشته در مجموع از اثرات گردشگری بر جامعه خود راضی هستند یا خیر؟ که نتیجه رضایتمندی حداکثر آنان را در پی داشت که دلیل اصلی رضایتمندی اغلب آنان را هم افزایش سطح رفاه عمومی و استانداردهای زندگی روزمره و اثرات مثبت اقتصادی گردشگری تشکیل می‌داد.

در کنار اثرات مثبت، اثراتی منفی هم از طرف آنان عنوان گردید که همه را مستقیماً به گردشگری مربوط می‌دانستند:

- مردم فقط به پول فکر می‌کنند. ۷۹٪

- دیگر در جامعه ما همدلی به مفهوم سابق آن وجود ندارد. ۵۳٪

دیدگاه عمومی مردمان بومی مناطق گردشگری به پدیده گردشگری

این موضوع خصوصاً در سال‌های اخیر موضوع اغلب تحقیقات جامعه‌شناختی مرتبط به پدیده گردشگری را در سطح ملی و بین‌المللی تشکیل داده است. با آنکه نتیجه اغلب این تحقیقات یکسان یا همسان است، اما باید عنوان نمود چنین نیست که هرگز نتایج کاملاً متفاوتی از این تحقیقات حاصل نگردد. البته بدیهی است که فقط و فقط با توجه و تمایل به برآیند نتایج حاصل از این تحقیقات و نظایر آن می‌باشد که می‌توان به تعریف درست و دقیقی از این مهم دست یافت.

می‌دانیم که پدیده گردشگری از یک هویت متغیر و شناور برخوردار می‌باشد که از این لحاظ دیدگاه و نظر مردمان بومی مناطق گردشگری را نیز باید در برهه‌های زمانی معین مورد مطالعه قرار داد. با توجه به برآیند نتایج حاصل از تحقیقات به‌عمل آمده در این زمینه معلوم می‌گردد که مردمان بومی مناطق گردشگری از عوامل فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی متأثر از گردشگری جامعه خود بیش از همه به مواردی چون تغییرات به‌عمل آمده در زمینه نرخ زمین و به تبع آن تأسیسات ساختمانی، توسعه و گسترش اماکن مخصوص تفریحی، ورزشی، ترافیک شهری، جاده‌ای و سطح عمومی رفاه جامعه توجه داشته و مواردی از این قبیل را از سایر موارد بیشتر پیگیری می‌نمایند. علاوه بر این افزایش درآمد و کیفیت عمومی معیشت افراد بومی شاغل در موسسات گردشگری و یا به هر طریق دیگر وابسته به پدیده گردشگری نیز برای این مردمان از اهمیت خاصی برخوردار است.